

הסידות בפרשה

הרב יצחק שפירא

פרשות מטות-מסעי

הורשת הארץ – ניקוי בית ה'

מה הסיבה לגירוש הגויים? מה מיוחד בארץ ישראל? זה לא גזענות? ועל מה המלחמה פה בכלל?

בפרשת מסעי התורה משרטטת לנו את גבולות הארץ, אליה אנו עתידים להכנס. בפסוקים שלפני התיאור של גבולות הארץ, התורה מצווה עלינו כיצד עלינו לנהוג כאשר אנו נכנסים אליה:

"דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי אתם עברים את הירדן אל ארץ כנען. והורשתם את כל ישבי הארץ מפניכם ואבדתם את כל משכיתם ואת כל צלמי מסכתם תאבדו ואת כל במתם תשמידו. והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אתה... ואם לא תורישו את ישבי הארץ מפניכם והיה אשר תותירו מהם לשכים בעיניכם ולצנינים בצדיכם וצררו אתכם על הארץ אשר אתם ישבים בה. והיה כאשר דמיתי לעשות להם אעשה לכם".

קודם הכניסה לארץ התורה מצווה אותנו על השמדת כל העבודה זרה, והורשת יושבי הארץ מפנינו. בנוסף התורה מזהירה אותנו שאם לא נוריש את יושבי הארץ, בתחילה הם יהיו לשכים בעינינו ולצנינים בצידנו, ולבסוף 'כאשר דימיתי לעשות להם אעשה לכם', והם אלו שיורישו אותנו מהארץ ח"ו.

מה הסיבה לגירוש הגויים?

כאשר אנו קוראים את הכתוב בפרשה, אנו עלולים לחשוב בטעות שאנו מצווים לגרש את הגויים כדי שהם לא יציקו לנו בארצנו, ורק כך נוכל לשבת בארץ לבטח.

אך כאשר אנו קוראים את הפסוקים בפרשתנו על פי הסדר, נראה שהתורה התכוונה שנוריש את יושבי הארץ כדי שלא תישאר עבודה זרה בארצנו. ביאור העבודה זרה היא סיבה מספקת כדי לגרש את הגויים, והפסוקים המתארים מה יקרה לנו 'אם לא נוריש את יושבי הארץ' הם תוצאה והעונש על אי הציות לדבר ה'.

הוכחה לדבר זה אנו יכולים לראות בפרשת משפטים בה ה' מבטיח שהוא יתן לנו את הארץ:

ושתי את גבלך מים סוף ועד ים פלשתים וממדבר עד הנהר כי אתן בידכם את יושבי הארץ וגרשתמו מפניך. לא תכרת להם ולאליהם ברית. לא ישבו בארץ פן יחטאו אתך לי כי תעבד את אליהם כי יהיה לך למוקש.

הקב"ה מבטיח לנו שהוא יתן לנו את הארץ, אך הוא מצווה אלינו לגרש את הגויים ואוסר עלינו לכרות ברית להם ולאליהם. שוב אנו רואים שישנו קשר הדוק בין ישיבתנו בארצנו, לבין ביאור עבודה זרה.

כמו כן פוסק הרמב"ם בהלכות עבודה זרה (פרק ז' הלכה א'):

"מצות עשה היא לאבד עבודת כוכבים ומשמשיה וכל הנעשה בשבילה, שנאמר אבד תאבדון את כל המקומות ונאמר כי אם כה תעשו להם וגו'. ובארץ ישראל מצוה לרדוף אחריה עד שנאבד אותה מכל ארצנו, אבל בחוץ לארץ אין אנו מצווין לרדוף אחריה, אלא כל מקום שנכבוש אותו נאבד כל עבודת כוכבים שבו שנאמר ואבדתם את שמם מן המקום ההוא; בארץ ישראל אתה מצווה לרדוף אחריהן ואי אתה מצווה לרדוף אחריהן בחוץ לארץ".

שוב אנו רואים שדווקא בארץ אנו מצווים לרדוף אחר עבודה זרה עד שנאבד אותה מכל ארצנו. ישנו קשר הדוק בין הישיבה בארץ לביעור עבודה זרה.

ארץ ישראל – הבית של ה'

על ארץ ישראל נאמר 'ארץ אשר עיני ה' אלוקיך בה'. ארץ ישראל היא כמו הבית של ה', בה ה' שוכן, ובה הוא בחר שעם ישראל יעבוד אותו. בארץ ישראל יבנה בית המקדש 'במקום אשר יבחר ה' בתוך גבולות ארץ ישראל.

המשנה במסכת כלים (א, 1.) אומרת:

"ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות. ומה היא קדושתה? שמביאים ממנה העומר והביכורים ושתי הלחם, מה שאין מביאין כן מכל הארצות".

בארץ ישראל יש קדושה מיוחדת ומגידוליה (בשונה משאר הארצות) אנו מקריבים קרבנות בבית המקדש. כל ארץ ישראל מיועדת לעבודת ה', גם מכחם של כל המקומות בארץ ישראל אשר יכולים להיות 'המקום אשר יבחר ה' (לפני בנין בית המקדש), וגם מכך שבפועל מגידוליה מקריבים קרבנות לבית המקדש.

כיוון שארץ ישראל מיועדת היא לעבודת ה', אין בה מקום לא לעבודת אלילים, ולא לגויים עובדי אלילים. ארץ ישראל כולה מיוחדת להיות הבית של ה', ורק של ה'!

ההצדקה שלנו להילחם

כאשר איננו באים לארץ כדי לעבוד את ה', באופן טבעי מתעוררת שאלה על האחיזה שלנו בארץ. יושבי הארץ טוענים כלפינו 'גזולה היא בידכם' ואף אנו חושבים שוודאי הצדק איתם, אך עלינו לחיות במקום כל שהו. כאשר זוהי גישתנו לישיבה בארצנו היכולת הנפשית-

מוסרית שלנו להוריש אותם מארצנו הולכת ומתעממת, וממילא אחיזתם בארץ הולכת ומתחזקת.

בשלב הבא הגוים מתחילים להציק לנו ולעקוץ אותנו בטענה שזכותם לשבת בארץ חזקה משלנו וכך מתקיים הפסוק 'והיו לשכים בעיניכם ולצנינים בצידכם'.

לאחר מכן ה' כביכול 'משתכנע' מטענתם של הגויים, שהרי עם ישראל מצווה לעבוד את ה' בארץ ישראל ואינו מקיים את המוטל עליו ממילא אין לו מקום בארץ ישראל – 'כאשר דימיתי לעשות להם אעשה לכם'.

אך כאשר אנו נכנסים לארץ ואנו רוצים לעבוד את ה', הציווי להוריש את הגויים ולשרש אחר העבודה זרה, נראה לנו (ולעולם) טבעי ומתבקש – כאן עובדים את ה'. אין בארץ הקודש כל מקום לאדם או חפץ, המפריעים לנו לקיים את ייעודה של ארץ ישראל – להוות מקום המיוחד לעבודת ה'.

טענה זו אינה גזענית או כוחנית, ולכן היא יותר תתקבל בעיני העולם. גם גויים המעוניינים לשבת בארץ יוכלו לעשות זאת כאשר הם יבחרו להיות חלק מהקשר עם ה', אם הם יעשו זאת לפי ההלכה בתור גירי צדק או גירי תושב.

מלחמה על בית ה'

מהציווי בפרשתנו על ירושת הארץ, עלינו ללמוד למלחמה המתנהלת היום בארץ ישראל. המלחמה האמיתית היא סביב השאלה – האם ארץ ישראל תהיה המקום המיועד לעבודת ה'. אם נלחם אך ורק מכח הטענה שאנו צריכים לשמור על בטחון היהודים, לא תהיה לנו הצדקה אמיתית לגירושם המוחלט מהארץ, כך שהם יהיו לשכים בעינינו וצנינים בצידנו. אך ככל שנילחם מכח ההחלטה לנקות את בית ה', תהיה לנו הצדקה מוסרית מכח התורה למלחמתנו באויב, עד גירושו מן הארץ.

שנזכה לקיום הפסוק – מכון לשבתך פעלת ה', במהרה בימינו אמן.

שבת שלום!

בית ישיבת 'עוד יוסף חי'

